

KT NA NÁVŠTĚVĚ: POUTNÍ MÍSTO SKOKY

Panenko skákavá, Panenko ze Skoků

Panenko skákavá... Takový povzdech jsem od babičky slyšel tolikrát, že mě ani nena- padlo přemýšlet nad tím, kde se vzal. Proč by měla být Panenka skákavá? A měla by snad někde skákat...?

Vysvětlení jsem dostal nečekaně v jedné opuštěné západočeské obci. Kromě hřbitova a ruin hostinského domu tu dnes stojí už jen kostel. Je patrné, že kdysi býval výstavní. Maria Stock bylo proslulé poutní místo, kam tisíce příchozích lákala zdejší atmosféra a „zá- zračný“ obraz Panny Marie Pomocné. Zaniklá obec se česky jmenuje Skoky. Panenka tak byla skokovská či – trochu posunutě – skákavá.

Na první pohled by se dnes zdálo, že Skoky nežijí. Není tu nic než pár zdí. Z karlovarské silnice motorista odbočí na vedlejší silničku, která se brzy změní v polní cestu. Ve chvíli, kdy řidič předpokládá, že dál už není nic, se objeví skokovský kostel. Otlučný, s oplechovanými báněmi, jak byly zakryty potě, co původní krytinu kdosi ukradl. Kolem jen lesy a pole.

Vesnice zanikla, když se stavěla nedaleká Žlutická přehrada. Hladina nesáhá až k obci, ale zatopila silnici do Skoků i trasu elektrického

Do Mariánských Skoků tentokrát přijeli němečtí poutníci.

vedení. Už beztak poloprázdnou vesnici pak zlikvidovala armáda. Poslední zdejší osadníci byla stařenka, která v někdejším gasthausu bydlela po zániku okolní vsi snad ještě dalších patnáct let. Sama. Za takovou dobu na samotu člověk uvykne. Dotyčná neměla elektrinu, vodu brala ze studně, která se jí nakonec stala osudnou: když přijel na návštěvu její syn, našel ji v ní poraněnou a prochladlou. Z následků pádu se už stará paní nevyčelila. Kolem podivné události se vyrobil novodobý folklor. Žena prý ve zdejších hlubokých lesích intenzivně sbírala houby a jezdila je prodávat až do Prahy do metra; přišla si tak na veliké peníze a právě kvůli nim byla zavražděna. Jiná verze zase tvrdila, že podle skokovského mordu byl natočen morbidní příběh Majora Zemana Studna.

Pusté místo, které nemá nic než svou minulost. Obec, po níž zbylo jen to rčení. Tak to ve Skokách vypadalo ještě před pár lety. A nebýt občanského sdružení Pod střechou a tepelských premonstrátů, mohlo by to tak vypadat dodnes.

Aktuální kulturní a duchovní program ve Skokách viz www.skoky.eu.

Slovo tepelského opata: mít odvalu měnit věci k lepšímu

Na mnohých místech naší země je uctívána Panna Maria. Některá z těchto míst jsou známa i za hranicemi naší vlasti, jiná mají význam lokální. Mezi ně můžeme řadit Skoky u Žlutice. Je dobře, že o tomto krásném místě se píše i na stránkách Katolického týdeníku.

Mariánské Skoky mají pohnutou historii, která začala v 18. století. Je zde uctíván obraz Panny Marie Pasovské. Tepelský klášter krátce po založení přebral duchovní správu v té-

to farnosti, a tudíž i péči o poutníky, kterých přibývalo. Je jasné, že v době císaře Josefa II. se poutím nepřálo, a tak poutníků ubylo, ale nikdy toto mariánské místo nebylo lidmi úplně zapomenuto. I v době komunistické totality se konaly poutě pravidelně začátkem července (2. červenec byl dříve svátkem Navštívení Panny Marie). Taková setkání byla tehdy velkým povzrušením ve víře, což umocnila také několikrát návštěva tehdejšího pražského arcibiskupa Františka kardinála Tomáška. Oficiální moc se snažila, aby se

věřící do Skoků nedostali, ale díky obětavosti tehdejších duchovních z Bochova, kterým Skoky patřily, se nakonec pouť konala. Již v 80. letech přijížděli na pouť i němečtí rodáci.

Skoky, které jsou naprosto opuštěné, ovšem lákaly také mnoho vandalů a zlodějů. Proto ti, kteří je znali dříve, dnes nemohou pochopit, co za spoušť se tu událo. Bohužel mariánská svatyně byla mnohokrát vykradena. Mohlo by se zdát, že poutě zaniknou. Ale skutečnost je jiná. V současné době jsou dvě hlav-

ni poutě: 1. května a tradiční červencová, kromě toho jsou bohoslužby ještě několikrát za rok. V době poutní sezony (červenec–srpen) je kostel otevřen denně. Toto vše je možné jen díky iniciativě a obětavosti členů občanského sdružení Pod střechou.

Přeji mnoha poutníkům, aby v opuštěném kraji, ale v blízkosti Panny Marie, načerpali pro svůj život hodně síly a abychom vždy měli odvalu měnit věci k lepšímu.

FILIP ZDENĚK LOBKOWICZ Opraem, opat tepelský

Živé Skoky: otevřený kostel, koncerty, výstava

Z Toužimi, kde Jiří Schierl žije, je to do Skoků osm kilometrů. Ovšem vzdušnou čarou. Protože se po napuštění přehrady kostel ocitl na její druhé straně, najede sem nyní dvacet kilometrů. Právě on je zakladatelem sdružení, které o Skoky pečuje.

Ačkoliv kostel leží ve žlutické farnosti, spravují ho tepelští premonstráti. Spolupráci s nimi si Jiří Schierl pochvaluje. Když se začal věnovat historii do hloubky, zjistil, že jeden jeho příbuzný byl v 19. století premonstrátem a ve Skokách působil jako superior. Má tedy nač navazovat.

Občanské sdružení si nejprve kladlo za cíl propagaci památek na Toužimsku. Opuštěný kostel ve Skokách byl v devadesátých letech několikrát vykraden. Když v roce 2006 nastala poslední devastace – báně byly odřezány motorovou pilou – dalo si sdružení do vínku i ochranu památek. Jeho tehdejší místopředseda byl toužimský farář, a i proto byla domluva s premonstráty snadná. Klášter ovšem neměl finanční ani personální kapacity se o kostel starat, koordinaci aktivit směřujících k jeho záchraně tedy vzalo pod svá křídla občanské sdružení Pod střechou.

Střecha byla zakryta lepenkou, v následujících letech byly báně pobity plechem. Stavební rekonstrukce se nicméně brzy zastavily, klášter neměl na spolupráci, odsunutí Němci už nebyli tak ochotní přispívat... Tři čtyři roky se ve Skokách po stavební stránce nic zásadního neděje. Byl jen upraven nejtěžší úsek cesty, aby se na místo dalo i v nepříznivých počasích přijet a na střechu se vrátily bleskosvody. Konto na záchranu kostela nicméně dál narůstá.

NAJÍT KOSTELU SMYSL

To, co je na Skokách nejpřitažlivější, se ale nejmenuje „Skoky stavební“, nýbrž „Živé Skoky“. Když na Krajském úřadě v Karlových Varech uvažovali nad možnou dotací na opravy, podivili se, proč by měli přispívat na mrtvý kostel, kam nikdo nechodí. Aktivisté začali přemýšlet, jak místo oživit. „Jedna věc je kostel zachránit a druhá najít smysl jeho nové existence. Ne že by nemělo smysl zachránit ho sám o sobě, ale stejně by zase začal pustnout,“ uvažoval Jiří Schierl.

Písničkář Petra Linhart Skoky oslovily natolik, že si pořídil bydlení v nedalekém Lubenci. V kostele několikrát vystupoval a postupně sem začal zvát své známé kolegy hudebníky. Zrodily se Živé Skoky. Během léta se tu střídají kapely, letos je tu i výstava fotografií zaniklých židovských a německých hřbitovů. Na koncert někdy přijde pár desítek posluchačů, jindy jsou tu dvě stovky diváků. „Musím vybírat interprety, kteří se hodí do kostela a jsou schopni hrát bez bicích, vystoupení musí být komorně koncipované,“ vysvětluje Petr Linhart. Finance na koncerty získává Petr z grantů, dobrovolné vstupné jde na fond obnovy kostela.

Mnozí z těch, kteří do Skoků přijedou, tomu místu doslova podlehnou. A týká se to i interpretů. Jan Spálený tu loni vystupoval a rozhodl se, že tu letos natočí živou desku. Ve Skokách pravidelně koncertuje jeden z nejprogressivnějších českých hudebníků Oldřich Janota, jezdí sem rok co rok, a jak Petr prozrazuje, bývá zde i průvodcem. Kostel je totiž celé léto otevřený a dobrovolníci jím přichází návštěvníky provádějí. Někdy jich přijde pár desítek, jindy jen osamělý poutník. I pro něj jsou

ale Skoky otevřeny. Kostel v zaniklé obci je tak přístupnější než mnohý chrám ve velkoměstě.

S průvodcovskou službou začínali Petr s Jiřím, střídali se tu téměř pouze oni dva. Nyní je dobrovolníků dost na celé léto, obsazeny jsou i některé vikendy od května do října. Aktuální informace lze najít na webových stránkách www.skoky.eu, které spravuje Petr Linhart.

ŽÍT PŮVODNÍM POSLÁNÍM

V kostele je pochopitelně i duchovní program. Základem jsou dvě poutě, ale někdy sem se svým knězem vyrazí některá třeba i velmi vzdálená farnost.

Němečtí vysídlení po revoluci v roce 1989 věřili, že se Skoky podaří vrátit k jejich původnímu životu, angažovali se přes Ackermann-Gemeinde, byla provedena studie revitalizace areálu s tím, že se podaří odkoupit ruiny bývalé hospody a vznikne zde poutnické centrum. Nadšení ale postupně ochladlo – i kvůli tomu, že část vybraných peněz nešla na Skoky, nýbrž na opravy jiného kostela.

Loni tu navíc pokusně odsloužil dvě poutní mše rektor akademické farnosti ČVUT P. Vla-

dimír Slámečka. I on se pro Skoky zapálil. Letos se tak mše v kostele chystají přes celé léto, snad až někdy do října. „Mše se snažíme propagovat podobně jako koncerty, aby se sem mohli věřící vydat a třeba tím ukončit svou poutní cestu. To byl trochu náš dluh, vždyť kostel by měl žít především svým původním posláním,“ přemýšlí Petr.

Jiří podotýká, že se snaží zajistit i onu světskou část poutí. „Pamětníci přijeli, prošli bývalou vesnicí, zúčastnili se mše a odjeli do civilizace na oběd. Řekli jsme si, že by se měli setkávat tady, a ne někde v hotelu ve Varech.“ Bylo tak připraveno velmi jednoduché posezení s občerstvením, přichází něco upekli, uvařil se guláš. Lidi si po mši můžou posedět v bývalé farní zahradě. „Dnes je tu program na celý den,“ říká Jiří Schierl.

Co si předseda sdružení Pod střechou představuje se Skoky do budoucna? Obnovu poutního místa, vybudované zázemí pro poutníky a kompletně zrenovovaný kostel. Zaniklou ves pochopitelně obnovit nepůjde, Jiří by si zde představoval jakousi meditační zahradu s parkovou úpravou, zakonzervovanými ruinami domů, křížovou cestou a posezením. „Vzniklo by tak klidové zázemí pro kostel, aby lidi mohli meditovat v přírodě. Aktuálně jde o to, udržet ve Skokách život a zabránit zhoršování stavu objektu,“ říká.

KAŽDÁ CESTA JE POUTNÍ

Do Skoků chodily v minulosti tisíce poutníků, denně se tu sloužila řada mší, obec počítala s ubytováním příchozích. Občanské sdružení Pod střechou se rozhodlo obnovit poutní stezku z Teplé a z Toužimi. Když po ní do kostela nesli kopii zdejšího zázračného obrazu, krajinu trápily průtrže mračen. Před průvodem i za ním lilo jako z konve, na ně ale nepadla ani kapka. „To asi nebude náhoda,“ usmívá se Jiří Schierl. Trasa nové poutní stezky do jisté míry kopíruje tradiční cestu, místa, která jsou zatopena přehradou, se musí pochopitelně obcházet. Každopádně je poutní Skokovská stezka unikátní projekt, který začal podporovat i Karlovarský kraj. „Do Skoků se ale chodilo odevšad. Jakákoliv cesta, co sem vede, je tedy poutní,“ ví Jiří Schierl.

Stranu připravil ALEŠ PALÁN

Hudebník a aktivista Petr Linhart vybavuje svou dceru svítilnou, aby mohla jít s návštěvníky na púdu kostela. Snímky autor